

Slovenski Pravniki.

Leto XXVIII. V Ljubljani, 15. maja 1912. Štev. 4. in 5.

Plačevanje in vračilo oskrbnih stroškov za posle.

Spisal dr. Rudolf plem. Andrejka, c. kr. okrajni komisar.

Med zakone, ki so vzlic velikemu razvoju in spremembi naših tehničnih, ekonomskih in socialnih razmer ostali še vedno nespremenjeni, spadajo poselski redi skoraj vseh avstrijskih dežel. Izdali so se vsi odredbenim potom pred pol stoletjem in kažejo seveda tudi naziranje onih časov, ki se včasih kaj čudno poda, kadar stopijo v dotiko in včasih tudi v nasprotje z nazori moderne dobe. Novejše poselske rede imajo le Moravska (iz l. 1886), Štajerska (iz leta 1895) in pa državno stolno mesto Dunaj (zakon z dne 28. oktobra 1911, dež. zak. št. 118, odnosno št. 124 in 125.)¹⁾

Za Kranjsko in Primorsko veljajo še vedno stari ukazi izza absolutistične dobe: za Kranjsko ukaz deželne vlade z dne 18. marca 1858, št. 24.166 v dež. zak. št. 6 (II. del), s kojim se je izdal »Provizorni red za posle na deželi«, ter ukaz deželne vlade z dne 25. novembra 1859, dež. zak. št. 21 II, s kojim se je razglasil »provizorni poselski« red za deželno stolno mesto Ljubljano.

Za Primorsko izvzemši mesto Trst velja razglas namestništva v Trstu z dne 10. julija 1857, dež. zak. II. št. 7; Trst pa sploh nima poselskega reda.

Izmed onih določil teh poselskih redov, ki so v pravnem oziru važna, hočem se danes baviti edinole z onimi, ki ustanavljajo natančnejše gospodarjevo dolžnost, skrbeti za posla, ako ta oboli. Za podlago mi bo pri tem kranjski poselski red za deželo. Posebnosti poselskega reda za mesto Ljubljano hočem, kjer bo treba, posebe omeniti.

Kadar posel oboli, pridejo v poštev §§ 21 do 23 kranjskega poselskega reda, ki jih hočem tu navesti po besedilu iz l. 1858; pri

¹⁾ Ta zakon se ozira kot prvi svoje vrste na moderni socialni razvoj poselskega razmerja in upošteva tudi prvi dosedanjo judikaturu; ni torej dvoma, da bode služil mnogim novelam poselskih redov za vzgled.

tem sem le toliko premenil, kolikor se z današnjo terminologijo in sintakso ni zlagalo; v to se smatram za upravičenega, ker je pri tem zakonu avtentično le nemško besedilo.¹⁾

Besedilo §-ov 21—23 se glasi:

§ 21. Kadar posel zboli, ima gospodar za njegovo postrežbo in za zdravje skrbeti in sme stroške za to le tedaj od mezde odbiti, kadar je posel po svoji nemarnosti zbolel.

Kadar trpi bolezen čez štiri tedne, je s poslom, ko ta čas preteče in če je bil iz službe odpuščen (§ 28 pod 11) ter nima premoženja, tako ravnati, kakor s kakim drugim ubožcem, ki nima nikake službe; zaraditega pa je treba to pravočasno županu naznaniti.

§ 22. Kadar se da dokazati, da je posel po gospodarjevi krivdi zbolel, mora gospodar ne glede na pravico, katero ima posel do odškodnine, izključno za hrano in zdravljenje skrbeti in se ne sme mezda nikdar prikratiti.

§ 23. Gospodar lahko bolnika v lastni hiši obdrži, ali pa ga tudi odda v javen zavod (bolnišnico), ali kam drugam, če je to mogoče brez nevarnosti za bolnika.

Ta določila so torej podlaga za rešitev onih sporov, ki nastanejo čestokrat, kadar gospodarji ne marajo plačevati stroškov bolniške oskrbe svojega posla.

Tipičen slučaj je ta-le: Posel oboli. Gospodar se zanj ne briga, ali ga pa odpusti, tako da mora posel v bolnišnico iti zdravja iskat. Bolnišnica zahteva, naj ji gospodar povrne stroške za 4 tedne (Ljubljana 14 dni). Gospodar se pa brani.

O takem sporu ima odločevati politično oblastvo I. stopinje. K o m p e t e n c a teh oblastev ni v posebnih propisih izrecno določena, ampak izhaja iz značaja, ki ga imajo zahtevki javnih bolnišnic kot zahtevki javnih dobrodelnih naprav, izvršujočih posle javne uprave. Ti zahtevki imajo značaj pravih pristojbinskih tarif, torej j a v n o p r a v n i h z a h t e v k o v, o kojih razsojati je stvar upravnih oblastev. (§ 22 ministrske naredbe z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10, odnosno zakona z dne 19. maja 1868, drž. zak. št. 44, § 3 cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96.)²⁾

¹⁾ Avtentično je slovensko besedilo pri zakonih in naredbah, razglašanih v deželnem zakoniku za kranjsko še le od l. 1870 naprej.

²⁾ Upravno sodišče 23. junija 1886, št. 1803, Budw. 8125; 6. maja 1898, št. 2415, Budw. 11692; 14. junija 1907, št. 5584, Budw. 5262 A.

I. Pojem posla.

Predno preidemo v podrobno raziskavanje tu navedenih določb, hočemo opredeliti pojem »posla«, ker je v mnogih slučajih ravno ta pojem sporen in ker ima javnost, v primeri s sedanjo judikaturu vrhovnih sodišč o tem pojmu popolnoma drugačne nazore.

Kranjski poselski red nima stalne definicije o poslu,¹⁾ toda iz posameznih določb je mogoče dognati vsaj označilne znake poselskega razmerja.

Večkrat se poudarja, da je tako razmerje dano, če se je sklenila poselska, odnosno službena pogodba in če se je udinjena oseba policijsko zglasila. Tega pa ni treba, kakor je upravno sodišče izrecno razsodilo.²⁾ Nasprotno, smatra se, da je službeno razmerje že tedaj zadano, kadar je bil posel brez pogodbe tudi le za poskušnjo udinjen, ker med poskušnjo so pravna razmerja med gospodarjem in poslom, kakor tudi medsebojne pravice in dolžnosti iste, kakor potem, če se sklene stalno službeno razmerje.³⁾ Tudi se ne zahteva, da se pri udinjenju posla obojestranska volja izrecno izjavi, marveč zadostujejo že konkludentna dejanja. (§ 863 obč. drž. zak.)

Pač pa je zahtevati, da je posel polnoleten; če pa je mladoleten, treba, da v to privolijo kompetentni činitelji, torej oče, odnosno varuh, ali varstveno sodišče. Tudi bo moral imeti posel gotovo zmožnost za dejanje, tako da n. pr. bedaste ali norčave osebe ne bi mogle stopiti v poselsko razmerje.

Nadalje označujejo poselsko razmerje naslednje okolnosti:⁴⁾

1. Vsebina poslovih opravkov. Ti opravki obsegajo vsa ona dela, ki so na dotični domačiji ali kmetiji navadna in se ondi običajno izvršujejo. Ta dela pa so taka, da mora posel, ako jih hoče pravilno izvrševati, redno stanovati v hiši, oziroma na domačiji gospodarjevi, kar pa ni tako tolmačiti, da bi moral posel živeti in stanovati z ostalo družino gospodarjevo skupaj.

¹⁾ Upravno sodišče 6. decembra 1991, št. 9172, B. 683 A.

²⁾ Upravno sodišče 14. decembra 1898, št. 6934, B. 13271.

³⁾ Pač pa že navedeni novi družinski red („Gesindeordnung“) za Dunaj (glej § 1.)

⁴⁾ Glej Upravno sodišče 1. maja 1907, št. 4047, Budw. 5162; 14. januarja 1910, št. 343, Budw. 7157 A.

2. Posel ima torej vedno stanovanje v hiši ali na domačiji gospodarjevi, in sicer praviloma pristo stanovanje.

Navadno dobiva posel sicer tudi prsto hrano in tudi posebno obleko, a to ni zakonit znak poselskega razmerja; to se razvidi iz §-a 20 poselskega reda, ki veli: »Hrana mora, kjer jo posli dobivajo, biti zdrava in taka, da kaj zaleže. Prepovedano je, pogoditi se, kakšna bodi hrana in koliko naj je bode. Oblačila in perilo morajo, če so bila izgovorjena, biti poslom primerna.« Iz teh določil izhaja, da je hrana in obleka prepuščena prosti pogoditvi in da se ju tudi lahko izloči, ne da bi vsled tega udinjena oseba prenehala biti v poselskem razmerju.

3. Redno bivanje v hiši, oziroma na domačiji gospodarjevi (če tudi ne v družini), pa ima to posledico, da mora biti posel v gotovem oziru podrejen domačemu redu dotičnega stanovanja, hiše ali domačije; to je razvidno iz §-a 17 poselskega reda, ki pravi, da postane posel z vstopom v službo »član družine« in da je podvržen »posebnemu nadzorstvu gospodarjevemu«. Ta oblast sega jako močno v zasebno življenje poslovo, ter je močnejša od oblasti navadnega delodajalca, da, celo močnejša od oblasti mojstra nad vajencem in to tudi pri odraslih osebah. To vplivanje na zasebno življenje poslovo, je po mojem mnenju, eden najznamenitejših znakov, ako se skuša ločiti poselsko razmerje od razmerja navadnega dninarja. Zato n. pr. postrežnice ni prištevati poslom.

4. Od dninarja se razločuje posel tudi po službeni dobi, za katero se ga udinja in izplačuje. Ta čas obsega vedno daljša razdobja, redkokdaj tedne, češče mesece ali leta. V tem oziru ustanavlja § 9 službeni čas kmetijskim poslom za eno leto (od Božiča do Božiča),¹⁾ drugim poslom pa za četrto leta ali »ene kvatre«. To dobo se v zmislu §-a 2 poselskega reda tudi lahko drugače določi, kakor se tudi službena pogodba po §-u 24 l. c. po medsebojnem dogovoru lahko vsak čas razveže. Taki posebni dogovori pa se morajo pismeno ugotoviti, ali pa pred županom skleniti, sicer ne veljajo. Ker se pa to pri poslih, posebno na deželi, skoraj nikdar ne zgodi, velja zgoraj označeno načelo, da je eden bistvenih znakov poselskega razmerja daljša službena doba. A to poselsko

¹⁾ To se pa v praksi ne drži, češče se sklepa od sv. Jurja do sv. Jurja, kar je tudi pametneje, ker se šele ob tem času pravo delo prične, dočim se dobiva za Božič primerna darila.

razmerje velja samo pod pogojem, da je delovni čas med službeno dobo izključno le gospodarju na razpolago, in da mora torej gospodar poslu, kadar hoče ta pri drugih osebah izvršiti delo, to izrecno dovoliti, in sicer le od slučaja do slučaja.¹⁾

5. Slednjič se razlikuje posel tudi po velikosti svoje plače od navadnega dninarja.²⁾ Plača poslova je, ako se jo preračuni na dan, vedno mnogo manjša, kakor dninarjeva: naravno, saj je pri poslovi plači vračunjeno stanovanje, čestokrat tudi hrana in obleka, kar se dninarju ne daje, vrhutega je dninar primoran, zahtevati več, ker ne uživa onih dobrot, ki jih nudi stalna služba, marveč danes ne ve, bode-li jutri imel kaj zaslužka ali ne.

6. Kar se slednjič tiče poselske knjižice, sicer ni dokaz, da gre tam, kjer se je izdala, vedno za poselsko razmerje, ker so določbe §-a 33 posel. reda bile izdane zgolj iz policijskih ozirrov, vendarle pa jo je smatrati, zlasti kadar se je shranila pri županstvu, za važen znak, da so imele stranke res namen, skleniti poselsko razmerje.

II. Obolenje posla.

Poselski red nam ne da nobene definicije za ta pojem. Radi tega smo primorani, dognati ga iz razsodb upravnega sodišča. Po teh je smatrati posla za bolnega tedaj, če se mu je zdravje tako pokazilo, da je po pravilih medicinske vede potreben zdravniške pomoči in primoran jo poiskati.³⁾ Tudi mora obolenje biti tako težko, da posel s težavo svoja dela izvršuje. Popolna nezmožnost za delo se ne zahteva. Nasprotno pa se ne smatra za obolenje one bolehavosti, ki posla ne obtežuje pri delu in ki ne zahteva nujno zdravniške oskrbe in pomoči.⁴⁾

Iz teh okolnosti se razvidi, da je pojem »obolenja« v zmislu §-a 21 poselskega reda različen od pojma »bolezni« po §-u 6 zakona o bolniškem zavarovanju delavcev (30. marca 1888, drž. zak. št. 33), kjer se potreba, oziroma nujnost zdravniške oskrbe tu strožje tolmači.⁵⁾

¹⁾ Upravno sodišče 12. decembra 1910, št. 3719, B. 7355 A.

²⁾ Glej Upravno sodišče 3. decembra 1897, št. 6229, B. 11213.

³⁾ Upravno sodišče 12. oktobra 1906, št. 10690, Budw. 4675 A.

⁴⁾ Upravno sodišče 1. junija 1908, št. 8986/07, Budw. 516022 A; in Upr. sodišče 7. maja 1903, št. 4222, Budw. 1691 A.

⁵⁾ Upravno sodišče 10. januarja 1906, št. 368, Budw. 4079 A.

V zmyslu gorenjih izvajanj bi se torej navadno ne moglo označiti za obolenje bolezni, kakor: nevrastenija, nekomplicirana kila, lahki slučaji slaboumnosti, histerija, bledica i. t. d.

Sploh bolezni niso: takozvane lepotične napake (materna znamenja, bradavice, rdeči obraz, nos), sploh vse, v obseg kosmetike spadajoče operacije in zdravljenja, dalje nenormalnosti v človeškem telesu n. pr. skriviljenje prsta, bule, škilenje, kratkovidnost, težak posluh, ploskonožnost i. t. d. Če se torej posel odloči za odstranitev takih napak, ki ga niso hudo ovirale pri delu, naj se jim že prizna značaj bolehavosti ali ne, se gospodarja navadno ne bode moglo prisiliti, da poplača stroške za tako lečenje, ker teh primerov ni smatrati za »obolenje« v zmyslu poselskega reda.

Nasprotno pa je med »obolenja« šteti duševna obolenja (melanholijo, manijo, paralizo i. t. d.), ker zakon ne dela nobenega razločka med duševnim in telesnim obolenjem (morda zato, ker je blaznike že uradoma iz javnovarstvenih razlogov oddati v blaznice.)

Glede kroničnih bolezni velja v praksi pravilo, da jih tako dolgo ni smatrati za »obolenje«, dokler je posel v stanu, izvrševati svoja dela brez nevarnosti za svoje zdravje. Seveda pa mora biti obolenje tako, da ga lahko gospodar spozna. Nihče, tudi ne gospodar, ne more skrbeti za bolezen, ki se mu ne javlja na zunaj. Zakon mu torej tudi ne more nalagati dolžnosti, da skrbi za tako bolezen, ki je ne more spoznati, ampak da skrbi le za slučaj in za dobo, ko pride taka bolezen na dan, da jo je lahko spoznati in torej tudi lečiti. Za početek in pojav obolenja v zmyslu poselskega reda torej ni odločilen čas notranje patološke premembe v človeškem telesu, ampak le čas, ko se da bolezen zunaj spoznati in s tem omogočiti zdravniško pomoč.¹⁾

Med ugovore, s katerimi pridejo gospodarji skoraj v polovici vseh slučajev, spada ta, da je posel že bolan prišel v službo. Upravno sodišče je v neštetih slučajih²⁾ vedno enako razso-

¹⁾ Upravno sodišče 14. februarja 1908, št. 1500, B. 51. 5741 A.

²⁾ Upravno sodišče 21. decembra 1898, št. 5513 B, 120/2; 1. februarja 1901, št. 843, Budw. 81; 27. marca 1908, št. 3118, Budw. 5855 A; 24. novembra 1894, št. 4451, Budw. 5189.

dilo, da mora gospodar poslu, kadar zboli, poskrbeti za hrano, zdravljenje in zdravniško pomoč, in sicer ne glede na to, je li posel že bolan v službo vstopil, ali pa je šele med službo obolel. Ta dolžnost velja tudi tedaj, ako je posel pri vstopu v službo vedoma bolezzen zamolčal¹⁾ in ima gospodar za škodo, ki mu je tako nastala, kvečjemu pravico do civilnopravnega regresa napram poslu. Isto velja, ako je prejšnji gospodar vpisal bolnemu poslu v poselsko knjižico: »Zdrav odpuščen iz službe.« Tudi v tem slučaju mora gospodar, v čigar službi se je vršilo bolnišnično ali zdravniško lečenje, poplačati te stroške za 4 tedne, odnosno (v Ljubljani) za 14 dni.

Čestokrat se bere tudi ugovor, da je posel sam kriv obolenja in da naj zaraditega sam trpi stroške zdravljenja. A tudi tu je upravno sodišče v opetovanih razsodilih poudarjalo, da je gospodar dolžan, poplačati bolniške stroške za posla, ne glede na morebitno poslovo krivdo.²⁾ V tem slučaju ima gospodar le prekereno pravico, da potom regresa odtrga poslu zanj plačane oskrbne stroške od mezde; to se bo pa v praksi zelo redkokdaj primerilo, ker se posel skoraj nikdar ne povrne v takih slučajih k gospodarju, ki bi mu moral na tak način 2—3 mesece zastoj služiti. (§ 21 odst. 1. poselskega reda.) Ta določba torej gospodarja precej obtežuje; nasprotno pa je stališče poslovo jako ugodno: tudi če je po lastni krivdi dobil bolezen, mu mora gospodar poplačati ne le bolniške stroške za zakoniti čas, marveč ga zaraditega tudi ne sme takó j iz službe odpustiti³⁾ — kar pa gospodarji kaj radi store, ker mislijo, da se s tem oproste plačilne dolžnosti, izgovarjajoč se, da posel ni bil za delo prav nič več sposoben. Navadno jih čez nekaj časa razočara odlok upravnega oblastva, ki jih pouči o njihovih dolžnostih, da morajo poplačati oskrbne bolniške stroške bolnišnici tudi tedaj, kadar je bil posel, predno je vstopil v bolnišnico, iz službe odpuščen.⁴⁾ To protisocialno dejanje, da se vrže obolelega posla

¹⁾ Upravno sodišče 24. novembra 1894, št. 4451, B. 8189; 6. marca 1908, št. 2238, B. 5799 A.

²⁾ Upravno sodišče 3. decembra 1897, št. 6229, B 11213.

³⁾ Izrecno za Kranjsko razsodilo Upr. sodišča 21. februarja 1911, št. 1904, B. 8032/A.

⁴⁾ Upravno sodišče 3. januarja 1891, št. 41, Budw. 5648; 8. maja 1893, št. 1265, Budw. 7285.

tedaj, ko je najbolj potreben gospodarjeve skrbi, kratkomalo na cesto, je v tolikem nasprotju s patriarhalčno dobrotljivimi nameni poselskega reda, da bi zahtevalo eksemplarne kazni, ki je pa poselski red žalibog ne določa; pač pa naj bi se v takih slučajih vedno strogo izvedlo ukazilo §-a 31, ki veli, »da je gospodar, ki brez zakonitega vzroka posla predčasno iz službe odpusti, dolžan dajati poslu za ves čas, ki še ostane in če presega ta čas četrta leta, vsaj za četrta leta mezdo in hrano, ki mu gre po službeni pogodbi.«

Le v enem slučaju dovoli poselski red, da sme gospodar bolnega posla takoj odpustiti (i. e. spoditi) iz službe, in to je, ako si je posel po svoji krivdi dobil nalezljivo ali pa ostudno bolezen (§ 28, točka 11 l. c.) in to je tudi popolnoma umljivo (n. pr. ako si je posel v izvenzakonskem spolnem občevanju pridobil spolno bolezen); bolniške oskrbne troške pa trpi vendarle gospodar v prvi vrsti in ima le dokaj prekerno pravico do regresa.¹⁾

Da posnamemo to važno točko: Oskrbovalna dolžnost gospodarjeva, če posel oboli, ne jenja z razdružitvijo poselskega razmerja, marveč zadene gospodarja načeloma dolžnost, skrbeti za postrežbo in zdravljenje obolelega posla brez časovne omejitve in se zamore gospodar šele po preteku štirih tednov, od začetka bolezni te dolžnosti znebiti s tem, da odpusti posla iz službe. (§ 28, odst. 11 poselskega reda.) S tem je indirektno povedano, da se pred pretekom teh štirih tednov gospodar tej dolžnosti ne more odtegniti, tudi ako sporazumno s poslom razdruži poselsko razmerje. Ako torej gospodar odpusti posla na dan, ki pade med dobo štirih tednov, od pričetka bolezni, je ta dan za preračun stroškov popolnoma brez pomena. Da se izrazim z besedami upravnega sodišča: Gospodarjeva dolžnost, skrbeti za bolniško oskrbo poslov, je, ker nastopi sama ob sebi tedaj, ko posel oboli, od načina bolezni, nadaljnega obstoja službenega razmerja in od pravice gospodarjeve, posla takoj iz službe odpustiti, popolnoma neodvisna.²⁾

¹⁾ Upravno sodišče 22. februarja 1909, št. 1918, Budw. 6551 A; 6. maja 1909, št. 3145—3147, Budw. št. 6655 A; 19. junija 1906, št. 5862, Budw. 4439 A, 12. novembra 1906, št. 10690, Budw. 4675 A. Dunajski družinski red oprošča gospodarja oskrbne dolžnosti že tedaj, če je posel namenoma ali po veliki nemarnosti dobil bolezen (§ 18 l. c.).

²⁾ Upravno sodišče 29. januarja 1909, št. 926, Budw. 6490 A.

V dosedanjih primerih sem imel one slučaje pred očmi, ko gospodar sploh »a limine« noče skrbeti za posla in odklanja tudi vsako plačilo zanj. Šlo je za vprašanje oskrbovanja kakor takega.

V poslednjih vrstah se hočem baviti z načinom in obsegom bolniške oskrbe, ki jo je gospodar dolžan dajati poslu. Po §-u 21 obsega ta »postrežbo in zdravljenje«. Za tako smatra praksa navadno lečenje po zdravniku, dajanje lečil in primerno postrežbo. Ali in koliko zadostuje v konkretnem slučaju tako oskrbovanje, to presoditi pa je stvar poklicanih zdravnikov.

Vendar daje poselski red gospodarju v §-u 23¹⁾ nekako dispozicijsko pravico, po kateri si gospodar lahko izvoli, na kakšen način naj se oboleli posel zdravi. Obdrži ga namreč lahko doma in ga da ondi zdraviti ali pa ga lahko tudi odda v bolnišnico, to pa le tedaj, »če je to mogoče brez nevarnosti za bolnika«.

Ta dodatek poselskega reda ni posebno srečen. Izkušnja namreč kaže, da bi bilo bolje, če bi se bil ta dodatek postavil za besedami: »doma zdraviti«. V polovici vseh primerov je namreč za obolelega posla bolj nevarno, ako se doma pri gospodarju zdravi, kakor pa, ako se takoj odda v bolnišnico.

Nekatera obolenja se dado korenito ozdraviti le potom operacije, potom urejene oskrbe v bolnišnici, kakor n. pr. vnetje slepiča, zastrupljenja, pri drugih zopet zahtevajo oziri na javno zdravstvo in javno varnost takojšnjo oddajo v bolnišnico, odnosno blaznico. Tusem spadajo vse nalezljive bolezni, pojavi blaznosti itd.

1. Kadar je bil torej vsprejem in zdravljenje v bolnišnico, po izjavi zdravstvenih izvedencev, neobhodno potreben, je dispozicijska pravica gospodarjeva izključena in mora torej gospodar bolniške stroške tudi tedaj plačati, kadar je posel proti njegovi volji poiskal bolnišnico²⁾.

Tu se moram dotakniti vprašanja, ki je nekoliko kočljivo. O tem, da je neobhodno potrebno vsprejeti bolnika v bolnišnico, odločujejo njeni zdravniki. Naravno je, da skuša vsaka bolnišnica vsprejeti kolikor moči bolnikov in da se določbe min. ukaza z dne 4. decembra 1856, št. 26.641 (»da se mora bolnike brez izjem vsprejemati,

¹⁾ Ljubljana: § 21.

²⁾ Upravno sodišče 27. novembra 1904, st. 11328, B 3002 A.

kadar doprinesejo ali zdravniško spričevalo, da je njih oskrba v bolnišnici potrebna, ali pa da jih zdravnik zavoda sam za sprejem primerne spozna«, bolj na široko tolmačijo.

V takih okoliščinah se utegne pripetiti, da gospodar ugovarja nujnosti vsprejema v bolnišnico. Seveda je odločba o tem, je li bil vsprejem potreben ali ne, zgolj zadeva uradnega zdravnika, ne pa jurista, in zato se v to podrobneje ne spuščam. Ko bi pa uradni zdravnik izjavil, da vsprejem v bolnišnico ni bil neobhodno potreben, moralo bi upravno oblastvo gospodarja odvezati dolžnosti, da povrne oskrbne stroške, seveda na podstavi, da bi gospodar v slučaju, ko bi ostal posel pri njem na domu, temu v resnici zamogel nuditi za zdravljenje potrebno oskrbo.

2. Tu se dotaknem še druge točke, katera omejuje, odnosno izključuje dispozicijsko pravico gospodarjevo. Upravno sodišče je izrecno izjavilo: »O kršenju dispozicijske pravice gospodarjeve ni govora, ako je gospodar zanemarijal v §-u 21 p. r. naloženo mu skrb za posla«¹⁾.

V tem slučaju bi moral gospodar, če mu je posel zbolel za lahko boleznijo, n. pr. influenco, revmatizmom itd., in če je proti gospodarjevi volji poiskal bolnišnico, vendarle povrniti bolniške oskrbne stroške, ker je bila oskrba v bolnišnici edina pot, po kateri je mogel priti posel zopet do zdravja. Na vprašanje, je li zanemarijal gospodar svojo dolžnost gledé primerne bolniške postrežbe za posla, imajo rešiti v to poklicani zvedenci izmed uradnih zdravnikov.

S tem končujem le-to razpravo. Hotel sem v nji pokazati, kako razmeroma težko obremenitev gospodarjev vsebujejo navedene določbe poselskega reda, in kako velike pazljivosti je treba pri vdi-njanju poslov. Hotel pa sem tudi za slučaj, da postane iz »provi-zornega« poselskega reda kedaj definitiven zakon, opozoriti, vpošte-vaje najnovejša razsodila upravnega sodišča, na one premembe in spopolnitve, ki bi jih bilo v interesu modernega časa in njegovih potreb vsprejeti v nov poselski red.

¹⁾ Upravno sodišče 27. novembra 1904, št. 11328, Budw. 3002 A.

